

Súd: Okresný súd Liptovský Mikuláš
Spisová značka: 9Ps/6/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5621201755
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Slavomíra Mlynarčíková
ECLI: ECLI:SK:OSLM:2022:5621201755.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Liptovský Mikuláš sudkyňou Mgr. Slavomírou Mlynarčíkovou v konaní o spôsobilosti na právne úkony Y. T., nar. XX. XX. XXXX, prihlásená k trvalému pobytu F. Š. XXX/X, D. P., zastúpenú opatrovníčkou U. U., rod. T. nar. X. XX. XXXX, prihlásená k trvalému pobytu U. U. XXX/XX, D. P., zastúpená splnomocneným zástupcom Ľ. U., nar. XX. X. XXXX, prihlásený k trvalému pobytu U. U. XXX/XX, D. P., za účasti prokurátorky Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš, Tomášikova 5, Liptovský Mikuláš, o návrhu navrhovateľky Q. T., nar. X. X. XXXX, prihlásená k trvalému pobytu F. Š. XXX/X, D. P., na navrátenie spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, takto

rozhodol:

I. Súd **n a v r a c i a** Y. T., narodená XX. XX. XXXX spôsobilosť na právne úkony v celom rozsahu a **z r u š u j e** rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš zo dňa 15. 1. 2009, č. k. 3Ps/13/2008-36, ktorým bola Y. T.Š., narodená XX. XX. XXXX pozbavená spôsobilosti na právne úkony.

II. Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov konania.

III. Trovy dôkazov platí štát.

o d ô v o d n e n i e :

1. Návrhom podaným na Okresnom súde Liptovský Mikuláš 7. 7. 2021 matka Y. T. podala návrh na prinavrátenie spôsobilosti na právne úkony dcére Y. T.. Návrh odôvodnila tým, že dcéra bola naposledy hospitalizovaná v roku 2014 a jej stav sa začal stabilizovať. Pravidelne každé dva týždne chodí na injekcie, užíva lieky a konzultuje s ošetrojúcou lekárkou. Ošetrojúca lekárka doporučila navrátenie spôsobilosti.

2. Navrhovateľka Q. T. na pojednávaní vypovedala, že na podanom návrhu trvá. S dcérou a jej synom žije v spoločnej domácnosti. Dcéra má čiastočný invalidný dôchodok a hospodária spoločne. Dcéra nikde nepracuje. Ona (navrhovateľka) má starobný dôchodok. Vnuk bude mať v auguste 18 rokov a študuje na gymnáziu. Dcérin stav je 7 rokov stabilizovaný k lepšiemu. Dcéra chodí každé dva týždne na injekcie do psychiatrickej ambulancie a raz za dva, či tri mesiace na konzultácie do psychiatrickej ambulancie v nemocnici v Liptovskom Mikuláši. Dcéra navštevuje lekára dobrovoľne a samostatne. Každý večer užíva lieky predpísané psychiatrickou. Prostriedky z invalidného dôchodku posielala opatrovníčka na jej účet a z toho zabezpečujú náklady na bývanie a na stravu. Peniaze, z dedičstva po jej a sestrinej mame, čo zdedila dcéra sú zadržané. Vyplatenie závisí od toho ako dopadne tento súd. Dcéra si veľmi dobre uvedomuje, že peniaze, ktoré získala z dedičstva, nie sú na bežné minútie. Vnuk - syn jej dcéry by chcel ísť študovať, keď sa ona pominie, tak tie peniaze budú potrebovať.

3. Y. T. na pojednávaní vypovedala, že súhlasí s prinavrátením spôsobilosti na právne úkony. Chodí pravidelne na injekcie a jedenkrát za dva mesiace na kontroly k pani primárke na psychiatriu. navštevuje

aj na iné ambulancie (internú, diabetologickú, očné a podobne). Injekčnú liečbu absolvuje dobrovoľne. Vie, že ak by prestala brať injekcie a užívať lieky jej stav by sa zhoršil. Musela by ísť do nemocnice. Sedem rokov je stabilizovaná. Spočiatku si ťažšie zvykala na injekčnú liečbu, ale prospieva jej. Pani doktorka sa pokúsila zmeniť liečbu na injekcie dvakrát mesačne, ale to nebolo dobré, tak sa vrátili k podávaniu injekcií jedenkrát za dva týždne. Užívam aj lieky predpísané psychiatrickou a predpísané inými lekármi. Pre ňu je problém sa zamestnať, keď má v občianskom preukaze napísané, že je pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Syn bude mať 18 rokov a chce sa o neho postarať. Chcela by robiť aspoň čiastočný úväzok. Má stredné odborné vzdelanie s maturitou ukončené v roku 1996. O syna sa stará spoločne s mamou, ktorá ho má v pestúnskej starostlivosti. Opatrovníčka posielala peniaze z jej invalidného dôchodku. Mama má svoj dôchodok a z toho spoločne hospodária. Peniaze použijú na nákupy potravín, lieky, hygienické potreby a podobne. S mamou má kvalitný vzťah. Zlepšil sa pred siedmimi, či ôsmimi rokmi.

4. Splnomocnený zástupca opatrovníčky na pojednávaní uviedol, že Y. T. je jeho sesternica. Bol by rád, keby sa jej vrátila svojprávnosť. V minulosti to bolo rôzne. Nevie kedy u nej prepukla schizofrenia, ale boli tam aj problémy s alkoholom. V tom čase mala Y. našetrované značné množstvo peňazí, ale pomíňala ich a nevedela s nimi hospodáriť. V poslednom čase sa vídávali málo, keď Y. s mamou prišli na návštevu k jeho mame. Pozná jej syna. Najväčší výchovný vplyv mala na neho Y. mama. Do októbra 2021, keď sa schvaľoval právny úkon, na základe ktorého získala Y. T. značnú sumu peňazí z dedičstva, po upozornení súdom, že to nie sú peniaze na bežný život, mala dispozičné právo s účtom Y. T. aj Y. mama. Po vyplatení prostriedkov z dedičstva zrušili kartu a dispozičné právo pre Q. T.. Keď prídu peniaze z invalidného dôchodku na účet Y. T., on zo svojho účtu pošle peniaze na účet Q. T. a ona s nimi potom nakladá na úhradu životných nákladov Y. T.. Chce apelovať na Y., aby peniaze odložila na štúdium svojho syna a neminula ich, lebo iné peniaze už nedostane. Bolo by dobré, aby začala pracovať a získala prostriedky vlastnou prácou.

5. Prokurátorka Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš na pojednávaní uviedla, že vzhľadom na závery znaleckého posudku navrhuje, aby súd navrátil Y. T. spôsobilosť na právne úkony a zrušil rozhodnutie, ktorým bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony.

6. Súdna znalkyňa MUDr. U. L. bola vypočutá súdom na pojednávaní použitím prostriedku komunikačnej technológie podľa § 175 ods. 2 CSP formou videohovoru (priamy prenos obrazu a zvuku). Súdna znalkyňa uviedla, že trvá na záveroch znaleckého posudku.

7. Okrem výsluchu účastníkov (navrhovateľky a osoby, o spôsobilosti ktorej sa koná) a súdnej znalkyne súd vykonal dokazovanie listinami v spise z čísla listov 1-57, najmä lustráciou v registri obyvateľov účastníkov konania č. I. 5-6, lekárskou správou MUDr. N. U. - F. psychiatrického oddelenia nemocnice v Liptovskom Mikuláši č. I. 10, znaleckým posudkom č. I. 32-45 a obsahom pripojených spisov Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 4P/96/2010, 4P/266/2010, 1Ps/13/2021, 4P/59/2014, 4Ps/1/2010, 3Ps/13/2008.

8. § 249 Civilného mimosporového poriadku, ďalej iba CMP

(1) Ak sú dôvody na zmenu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony alebo na vrátenie spôsobilosti na právne úkony, súd rozsudkom skôr vydaným rozsudok zmení alebo zruší.

§ 10 Občianskeho zákonníka, ďalej iba OZ

(3) Súd pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti zmení alebo zruší, ak sa zmenia alebo ak odpadnú dôvody, ktoré k nim viedli.

9. Y. T. bola rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš zo dňa 15. 1. 2009 č. k. 3Ps/13/2008-36 pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Podľa záverov znaleckého posudku MUDr. Y. P. č. 26/2008 zo dňa 27. 11. 2008 v tom čase Y. T. trpela duševnou poruchou schizofrenia paranoides s hlbokým defektom osobnosti, ktorá duševná porucha nemá prechodný charakter a môže viesť k totálnemu rozpadu osobnosti pri nedodržiavaní psychofarmakologickej terapie a pokračovaní v abúze alkoholu. Y. T. nebola schopná sa postarať o seba, svoj majetok a ani vykonávať právne úkony. Znalkyňa neodporučila predvolať Y. T. na pojednávanie a ani jej doručiť rozsudok aby nedošlo k dekompenzácii jej psychického stavu, prípadne relapsu abúzu alkoholu. V čase vyšetrenia znalkyňou nemala Y. T. kritický postoj k abúze alkoholu a k svojmu ochoreniu. Y. T.O. strácala záujem o syna, ktorý bol súdom zverený

do starostlivosti jej matky. Y. T. utekala z domu a prebývala medzi bezdomovcami. V tom čase prestávala užívať lieky, čím hrozilo riziko dekompenzácie jej zdravotného stavu.

10. Súd mal preukázané, že v čase rozhodovania súdu došlo k zmene dôvodov, ktoré viedli k pozbaveniu spôsobilosti na právne úkony Y. T.. Súdna znalkyňa MUDr. U. L. v znaleckom posudku č. 81/2021 zo dňa 13. 11. 2021 uviedla, že po 7 rokoch remisie a liečby nastala stabilizácia ochorenia, ktorá umožňuje navrátenie spôsobilosti na právne úkony s výnimkou zhodnotenia potreby hospitalizácie v prípade dekompenzácie ochorenia s nutnosťou udelenia súhlasu na liečbu. Pri dodržaní aktuálnych liečebných pravidiel je ochorenie Y. T. pod kontrolou a stabilizované. V prípade neočakávanej a nepredpokladanej situácie môže dôjsť k zhoršeniu aktuálneho stavu, preto je dôležité, aby niekto racionálne zhodnotil potrebu liečby alebo hospitalizácie. Y. T. je schopná prejavíť svoju vôľu a je ovplyvniteľná v priamej úmere jej zdravotnému stavu. Y. T. je schopná orientovať sa v čase, je schopná plánovať budúcnosť s reziduom, ktoré je súčasťou zmeny osobnosti pri schizofrénii (skôr krátku budúcnosť). Aktuálne je schopná posúdiť dôsledky svojich rozhodnutí, ale v čase dekompenzácie schizofrénneho ochorenia, takýchto úkonov nie je schopná. V prípade dekompenzácie ochorenia je potrebný opatrovník. Y. T. je schopná plne rozumieť verbálnemu prejavu a primerane naň reagovať. Y. T. je schopná porozumieť obsahu písomného textu a adekvátne naň reagovať. Je schopná pochopiť hodnotu vecí vo vzťahu k peňažnému vyjadreniu a nakladať s peňažnými prostriedkami. Súdna znalkyňa vychádzala z vyšetrenia Y. T. a zdravotnej dokumentácie Y. T..

11. V lekárskej správe primárka psychiatrického oddelenia Liptovskej nemocnice s poliklinikou MUDr. Ivana Štodolu Liptovský Mikuláš MUDr. N. U. uviedla, že z psychiatrického hľadiska je zdravotný stav Y. T. stabilizovaný. Naposledy bola Y. T. hospitalizovaná pred 7 rokmi a odvtedy je bez relapsov ochorenia.

12. Navrhovateľka Q. T.Š. je matka Y. T., s ktorou žije v spoločnej domácnosti, spoločne s maloletým synom Y. T. F. T..

13. Y. T. stále trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, ale jej zdravotný stav je stabilizovaný, keďže dodržiava liečebný režim a nepožíva alkoholické nápoje. Y. T. má podporu najbližšej rodiny a k svojmu zdravotnému stavu má kritický postoj. Y. T. si uvedomuje, že pri nedodržiavaní liečby sa môže jej zdravotný stav dekompenzovať.

14. Zásah do spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby patrí k najzávažnejším zásahom do osobnostných práv človeka a predstavuje posledné najkrajnejšie riešenie, keď si fyzická osoba nie je schopná pomôcť sama, ani za pomoci rodiny. Podľa súčasnej právnej úpravy, nie je možné fyzickú osobu pozbaviť spôsobilosti na právne úkony (§ 231 CMP). Dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony (v minulosti aj pozbavenie spôsobilosti na právne úkony) je (bol) záujem na ochrane práv a slobôd tretích osôb alebo ochrane poskytovanej hodnotám, či záujmom vyplývajúcim z právneho poriadku. Súd je povinný vždy zvažovať miernejšie alternatívy. Len skutočnosť, že niekto trpí duševnou poruchou, nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Rozhodujúci je druh duševnej poruchy a prejav duševnej poruchy v správaní osoby, o spôsobilosti ktorej sa koná. Vždy musí existovať príčinná súvislosť medzi duševnou poruchou a konkrétnymi právnymi úkonmi, ktoré fyzická osoba nemôže robiť. Keďže súd rozhoduje o navrátení spôsobilosti na právne úkony, skúmal, či navrátenie spôsobilosti na právne úkony Y. T. niekoho alebo niečo ohrozí. Právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, k zmene alebo zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy s týmto prejavom spájajú. Jedným z pojmových znakov právneho úkonu je prejav vôle. Vôľa je jav psychického vnútra človeka, ktorá sa objektivizuje prejavom navonok. V súčasnosti v dôsledku dlhodobej remisie duševnej poruchy a dôslednom dodržiavaní liečebného režimu Y. T. nie je narušený proces tvorby vôle. Vykonaným dokazovaním mal súd preukázané, že navrátením spôsobilosti na právne úkony Y. T. nehrozí ujma právam a slobodám tretích osôb alebo hodnotám, či záujmom vyplývajúcim z právneho poriadku. Z dôvodov uvedených vyššie súd prinavrátil Y. T. plnú spôsobilosť na právne úkony.

15. Aj v prípade dekompenzácie zdravotného stavu Y. T. je možné situáciu riešiť prevzatím a držaním v zdravotníckom zariadení bez jej súhlasu (§ 252 a nasl. CMP).

16. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (§ 52, § 57 CMP) a trovy dôkazov platí štát (§ 251 ods. 1 CMP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia na Okresnom súde Liptovský Mikuláš, v počte vyhotovení pre každého účastníka a súd. Odvolanie môže podať účastník, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané. O odvolaní rozhodne Krajský súd v Žiline.

Popri všeobecných náležitostiach je potrebné v odvolaní uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.